

הנחיות לכתיבת הפניות וביבליוגרפיה במדעי הרוח

כללי הציטוט הביבליוגרפי הנהוגים בלמדא – ההוצאה לאור של האוניברסיטה הפתוחה – מבוססים על שיטת (Modern Language Association) MLA. על פי שיטה זו, נהוג לציין בהערות שוליים ממוספרת את פרטי המקור הביבליוגרפי במלואם, כאשר הוא מוזכר לראשונה בטקסט. בהפניות הבאות למקור זה, נהוג לציין אותו באמצעות הערה מקוצרת המורכבת משם המשפחה של המחבר או המחברת ומשם מקוצר של המקור (ספר, פרק מספר, מאמר). ככלל, בחרנו לאמץ שיטה זו. עם זאת, מצאנו לנכון לשלב בה התאמות משלנו על פי סוגי החומרים והספרים היוצאים לאור באוניברסיטה הפתוחה.

בסעיפים להלן נפרט הנחיות כלליות לכתיבת מקורות ביבליוגרפיים, הן בהערות שוליים בגוף הספר הן ברשימה הביבליוגרפית שבסופו. בהמשך ניתן דוגמאות לכתיבת סוגים שונים של מקורות.

הפניות בהערות שוליים למקורות הביבליוגרפיים

- ההפניה מגוף הטקסט להערות השוליים תהיה באמצעות ספרות בסדר רץ בכתב עילי (הערה¹). ההפניה תבוא לאחר סימן הפיסוק (למעט קו מפריד).
- דוגמה:** כפי שמציין שלמה זנד בספרו, הקשר בין השניים הוא כפול.¹
- ההפניה למקור (ספר, פרק מספר, מאמר וכל מקור אחר) תופיע בהערות שוליים (בתחתית העמוד או בסוף הפרק). בהפניה הראשונה יופיעו במלואם פרטי המקור (השם הפרטי של המחבר או המחברת יקדים את שם המשפחה).
- דוגמה:** שלמה זנד, **הקולנוע כהיסטוריה: לדמיין ולבנים את המאה העשרים**, תל אביב: עם עובד והאוניברסיטה הפתוחה, 2002.

לאחר מכן יצוין המקור באמצעות הפניה מקוצרת: כל מקור ביבליוגרפי יהיה מורכב משם המשפחה של המחבר או המחברת ומקיצור של שם המקור – ספר בעברית (בהדגשה), ספר בלועזית (בהטיה) או מאמר (בין מירכאות כפולות). לאחר מכן יצוינו מספרי העמודים הרלוונטיים.

דוגמה: ¹ זנד, **הקולנוע כהיסטוריה**, עמ' 9–13.

- הקיצור של שם המקור צריך להיות משמעותי (לפחות שתי מילים, אך לא מילה בסמיכות).
  - ברשימה הביבליוגרפית בסוף הספר יופיעו במלואם מראי המקום של כל המקורות שהופיעו בהערות השוליים. להבדיל מהאזכור הראשון בהערות השוליים, כאן יופיע שם המשפחה לפני השם הפרטי.
  - למקורות בשפות לא שכיחות (למשל שפות סלאביות) או בשפה הערבית יצורף תרגום לעברית של שם הספר או המאמר בין סוגריים מרובעים.
  - במראי מקום למקורות בשפות לא שכיחות (למשל רוסית או סלאבית), כל המילים והקיצורים **שאינם חלק משם המקור** (למשל in, and, ed., trans.), לרבות שם העיר שבה ראה החיבור אור, ייכתבו באנגלית.
  - הקיצורים של מקורות בשפה הערבית יופיעו בתעתיק לעברית עם ניקוד.
- דוגמה:** יארי, **חיאת אל-אדב אל-פלסטניני**, עמ' 56.

- ברישום מקורות באנגלית יש להקפיד על שימוש נכון באותיות רישיות (Capital Letters). אותיות אלה יופיעו בכל המילים בשם הספר או המאמר, למעט במילות היחס (אלא אם כן זוהי המילה הפותחת בשם הספר).

דוגמה: *The Language of Nazi Genocide: Linguistic Violence and the Struggle of Germans of Jewish Ancestry.*

- **היוצאים מן הכלל** – המקורות הבאים אינם נכתבים במתכונת הרגילה של הפניה מקוצרת: ספרי המקרא, ספרות חז"ל, פירושים (למשל הרמב"ם, קאסוטו), ספרות חיצונית (ספר הזוהר), הקוראן, הברית החדשה, תעודות, מכתבים ומסמכים מארכיונים, חיבורים בכתבי יד, מאמרים ורשימות מעיתונות יומית. מראי המקום למקורות אלה יופיעו במלואם בהערות השוליים, אך לא ייכללו ברשימה הביבליוגרפית. שמות המקורות האלה לא יודגשו אלא ייכתבו באות הטקסט הרגילה (ראו דוגמאות בהמשך).

מה כוללת הרשימה הביבליוגרפית?

- ברשימה הביבליוגרפית יופיעו במלואם כל מראי המקום של כל המקורות שזכרו בגוף הספר או המאמר (למעט היוצאים מן הכלל). ולהיפך, לכל מקור המצוין ברשימה הביבליוגרפית צריכה להיות הפניה בגוף הטקסט. חייבת להיות התאמה מלאה בין ההפניות למקורות בגוף הטקסט לבין המקורות המופיעים ברשימה.

▪ המקורות יופיעו ברשימה בסדר אלפביתי. מקורות שונים של אותו מחבר או אותה מחברת יירשמו בסדר כרונולוגי, מן המוקדם אל המאוחר.

▪ כל מקור ביבליוגרפי יופיע בסדר הבא: שם המשפחה של המחברת או המחבר, השם הפרטי, שם המקור – ספר בעברית (בהדגשה), ספר בלועזית (בהטיה), מאמר, הרצאה, עבודת מוסמך או עבודת דוקטור (בין מירכאות כפולות), מקום ההוצאה לאור: שם ההוצאה לאור, תאריך הפרסום, עמודים (כאשר מדובר במאמר או בפרק מתוך ספר).

ככלל, זוהי מתכונת הכתיבה למרבית המקורות. בהמשך נפרט סוגים נוספים של מקורות שמתכונת כתיבתם שונה במקצת.

▪ במראה מקום של מקור המתורגם לעברית, יש לציין אחרי שם המקור את שם המתרגם או המתרגמת.

דוגמה: תרגום: אמיר צוקרמן

יש לציין שהטקסט תורגם מאנגלית רק כאשר המקור לא נכתב בשפה זו.

יש להוסיף את השפה שממנה תורגם המקור, כאשר אין מדובר בשפה האנגלית.

דוגמה: תרגום מגרמנית: טלי קונס; תרגום מיפנית: עינת קופר; תרגום מיוונית: שמעון בוזגלו

▪ גם במראה מקום של מקור שתורגם לאנגלית משפה אחרת, יש לציין את שם המתרגם או המתרגמת ואת השפה שממנה תורגם המקור.

דוגמה: Trans. from the Norwegian to English by Thilo Reinhard

▪ **מאמרים מקוונים והפניות לקישורים:** בהפניה למקור מקוון, יש לציין את כל פרטי המאמר כמו בכתיבת מאמר רגיל בדפוס. כתובת האינטרנט תצוין רק אם לא ניתן למצוא את המקור על ידי הקלדת שמו או אם יש חשש לאי-הבנה.

▪ **מאמרים אקדמיים עם קוד DOI:** DOI (Digital Object Identifier) – קוד מזהה בין-לאומי שאינו תלוי במיקום הפיזי של המאמר האלקטרוני. לכן קוד DOI של מאמר עדיף על פני כתובת URL. יש לכתוב את קוד ה-DOI בשורה אחת (להימנע משבירת השורה).

דוגמה לרישום DOI: DOI: 10.1177/0363199007304424

▪ בהפניה למקור שהופיע בהערה הקודמת, אין צורך לפרט את המקור שוב ואפשר להסתפק בקיצור "שם".

דוגמאות:

1 ברנשטיין, אשה בארץ-ישראל, עמ' 29–32.

2 שם.

3 שם, עמ' 22–25.

4 Herzog, *Sex after Fascism*, pp. 52–64.

5 שם, עמ' 53.

דוגמאות

ספרים

- הפניה ראשונה בהערות שוליים: הפניה ראשונה בהערות שוליים: ¹ דבורה ברנשטיין, **אשה בארץ-ישראל: השאיפה לשוויון בתקופת היישוב**, תל אביב: הקיבוץ המאוחד, 1987, עמ' 11–12.
- ההפניה הבאה בהערות שוליים: ² ברנשטיין, **אשה בארץ-ישראל**, עמ' 29–32.
- רישום המקור ברשימה הביבליוגרפית: ברנשטיין, דבורה, **אשה בארץ-ישראל: השאיפה לשוויון בתקופת היישוב**, תל אביב: הקיבוץ המאוחד, 1987.
- הפניה ראשונה בהערות שוליים: ¹ מאיה דבש ושולה דותן, **אמהות ובנות**, תל אביב: מודן, 1997, עמ' 32.
- ההפניה הבאה בהערות שוליים: ² דבש ודותן, **אמהות ובנות**, עמ' 50.
- רישום המקור ברשימה הביבליוגרפית: דבש, מאיה ושולה דותן, **אמהות ובנות**, תל אביב: מודן, 1997.
- הפניה ראשונה בהערות שוליים: ¹ סוון לינדקוויסט, **השמידו את כל הפראים**, תרגום משוודית: דנה כספי, תל אביב: עם עובד, 2017, עמ' 7.
- ההפניה הבאה בהערות שוליים: ² לינדקוויסט, **השמידו את כל הפראים**, עמ' 200.
- רישום המקור ברשימה הביבליוגרפית: לינדקוויסט, סוון, **השמידו את כל הפראים**, תרגום משוודית: דנה כספי, תל אביב: עם עובד, 2017.
- הפניה ראשונה בהערות שוליים: ¹ עבד אל-רחמן יארי, **חַיַּאת אַל-אֲדַב אַל-פִּלְסְטִינִי אַל-חַדִּית' מִן אֹל אַל-נְהִדָה חַתַּא אַל-נְכֶבָה** [חַיַּאת אַל-אֲדַב אַל-פִּלְסְטִינִי אַל-חַדִּית' מִן אֹל אַל-נְהִדָה חַתַּא אַל-נְכֶבָה]... حتى النكبة; תולדות הספרות הפלסטינית החדשה מראשית התחיה ועד הנכבה], ביירות: אל-מכתב אל-תג'ארי לל-טבאעה ואל תוזיע ואל-נשר, 1968.
- ההפניה הבאה בהערות שוליים: ² יארי, **חַיַּאת אַל-אֲדַב אַל-פִּלְסְטִינִי**, עמ' 56.
- רישום המקור ברשימה הביבליוגרפית: יארי, עבד אל-רחמן, **חַיַּאת אַל-אֲדַב אַל-פִּלְסְטִינִי אַל-חַדִּית' מִן אֹל אַל-נְהִדָה חַתַּא אַל-נְכֶבָה** [חַיַּאת אַל-אֲדַב אַל-פִּלְסְטִינִי אַל-חַדִּית' מִן אֹל אַל-נְהִדָה חַתַּא אַל-נְכֶבָה]... حتى النكبة; תולדות הספרות הפלסטינית החדשה מראשית התחיה ועד הנכבה], ביירות: אל-מכתב אל-תג'ארי לל-טבאעה ואל תוזיע ואל-נשר, 1968.
- הפניה ראשונה בהערות שוליים: ¹ Dagmar Herzog, *Sex after Fascism: Memory and Morality in Twentieth-Century Germany*, Princeton: Princeton University Press, 2005.

- ההפניה הבאה בהערות שוליים: Herzog, *Sex after Fascism*, pp. 52–64²
- רישום המקור ברשימה הביבליוגרפית: Herzog, Dagmar, *Sex after Fascism: Memory and Morality in Twentieth-Century Germany*, Princeton: Princeton University Press, 2005.

פרק מספר

- ההפניה ראשונה בהערות שוליים: 1 סילביה פוגל-ביזאוי, "דמוקרטיה ופמיניזם: ישראל כמשל", בתוך *דמוקרטיה ופמיניזם: מגדר, אזרחות וזכויות אדם*, רעננה: האוניברסיטה הפתוחה, 2011, עמ' 157–204.
- ההפניה הבאה בהערות שוליים: 2 פוגל-ביזאוי, "דמוקרטיה ופמיניזם", עמ' 166.
- רישום המקור ברשימה הביבליוגרפית: פוגל-ביזאוי, סילביה, "דמוקרטיה ופמיניזם: ישראל כמשל", בתוך *דמוקרטיה ופמיניזם: מגדר, אזרחות וזכויות אדם*, רעננה: האוניברסיטה הפתוחה, 2011, עמ' 157–204.
- ההפניה ראשונה בהערות שוליים: 1 Thomas Pegelow Kaplan, "Introduction", in *The Language of Nazi Genocide: Linguistic Violence and the Struggle of Germans of Jewish Ancestry*, Cambridge: Cambridge University Press, 2009, pp. 1–14.
- ההפניה הבאה בהערות שוליים: 2 Pegelow Kaplan, "Introduction", p. 13.
- רישום המקור ברשימה הביבליוגרפית: Pegelow Kaplan, Thomas, "Introduction", in *The Language of Nazi Genocide: Linguistic Violence and the Struggle of Germans of Jewish Ancestry*, Cambridge: Cambridge University Press, 2009, pp. 1–14.

מאמר בקובץ

- ההפניה ראשונה בהערות שוליים: 1 עוזי אורנן, "מיהו ישראלי?", בתוך סנדרה מאירי, יעל מונק, עדיה מנדלסון-מעוז, ליאת שטייר-אבני (עורכות), *זהויות בהתהוות בתרבות הישראלית: ספר היובל לכבוד נורית גרץ*, רעננה: האוניברסיטה הפתוחה, 2013, עמ' 87–104.
- ההפניה הבאה בהערות שוליים: 2 אורנן, "מיהו ישראלי?", עמ' 88.
- רישום המקור ברשימה הביבליוגרפית: אורנן, עוזי, "מיהו ישראלי?", בתוך סנדרה מאירי, יעל מונק ועדיה מנדלסון-מעוז, ליאת שטייר-אבני (עורכות), *זהויות בהתהוות בתרבות הישראלית: ספר היובל לכבוד נורית גרץ*, רעננה: האוניברסיטה הפתוחה, 2013, עמ' 87–104.

Jeanie Forte, "Focus on the Body: Pain, Praxis, and Pleasure in Feminist Performance", in Janelle G. Reinelt and Joseph R. Roach (eds.), *Critical Theory and Performance*, Ann Arbor: Michigan University Press, 1992, pp. 248–262

הפניה ראשונה בהערות שוליים:

Forte, "Focus on the Body", pp. 250–251

ההפניה הבאה בהערות שוליים:

Forte, Jeanie, "Focus on the Body: Pain, Praxis, and Pleasure in Feminist Performance", in Janelle G. Reinelt and Joseph R. Roach (eds.), *Critical Theory and Performance*, Ann Arbor: Michigan University Press, 1992, pp. 248–262.

רישום המקור ברשימה הביבליוגרפית:

מאמר בכתב עת

ציפי קויפמן, "מסעו של הבעש"ט לארץ ישראל", **ציון פ:א** (תשע"ה), עמ' 7–42.

הפניה ראשונה בהערות שוליים:

קויפמן, "מסעו של הבעש"ט", עמ' 10.

ההפניה הבאה בהערות שוליים:

קויפמן, ציפי, "מסעו של הבעש"ט לארץ ישראל", **ציון פ:א** (תשע"ה), עמ' 7–42.

רישום המקור ברשימה הביבליוגרפית:

Tony Judd, "The Rediscovery of Central Europe", *Daedalus* 119:1 (1990), pp. 23–54

הפניה ראשונה בהערות שוליים:

Judd, "The Rediscovery", p. 52

ההפניה הבאה בהערות שוליים:

Judd, Tony, "The Rediscovery of Central Europe", *Daedalus* 119:1 (1990), pp. 23–54

רישום המקור ברשימה הביבליוגרפית:

מאמר אקדמי עם קוד DOI

Mathew Kuefler, "The Marriage Revolution in Late Antiquity: The Theodosian Code and Later Roman Marriage Law", *Journal of Family History* 32:4 (2007), pp. 343–370
DOI: 10.1177/0363199007304424

הפניה ראשונה בהערות שוליים:

Kuefler, "The Marriage Revolution", p. 355

ההפניה הבאה בהערות שוליים:

Kuefler, Mathew, "The Marriage Revolution in Late Antiquity: The Theodosian Code and Later Roman Marriage Law", *Journal of Family History* 32:4 (2007), pp. 343–370.
DOI: 10.1177/0363199007304424

רישום המקור ברשימה הביבליוגרפית:

כרך מתוך סדרת ספרים

הפניה ראשונה בהערות שוליים: ¹ שולמית אליצור, *שירת החול העברית בספרד המוסלמית*, כרך א: יחידות 1–2, רעננה: האוניברסיטה הפתוחה, 2004, עמ' 100–101.

ההפניה הבאה בהערות שוליים: ² אליצור, *שירת החול*, א, עמ' 91.

רישום המקור ברשימה הביבליוגרפית: אליצור, שולמית, *שירת החול העברית בספרד המוסלמית*, כרך א: יחידות 1–2, רעננה: האוניברסיטה הפתוחה, 2004.

הפניה ראשונה בהערות שוליים: ¹ Michael Mann, *The Sources of Social Power*, vol. 1: A History of Power from the Beginning to A.D. 1760, Cambridge: Cambridge University Press, 1986.

ההפניה הבאה בהערות שוליים: ² Mann, *The Sources of Social Power*, 1, p. 100.

רישום המקור ברשימה הביבליוגרפית: Mann, Michael, *The Sources of Social Power*, vol. 1: A History of Power from the Beginning to A.D. 1760, Cambridge: Cambridge University Press, 1986.

עבודת מוסמך ועבודת דוקטור

הפניה ראשונה בהערות שוליים: ¹ נעמי לוי-וינר, "אני כמו ציפור שעוד לא עפה": סיפורי חיים של נשים דרוזיות שפנו להשכלה גבוהה", חיבור לשם קבלת התואר "דוקטור לפילוסופיה", האוניברסיטה העברית בירושלים, 2003, עמ' 34–35.

ההפניה הבאה בהערות שוליים: ² לוי-וינר, "אני כמו ציפור שעוד לא עפה", עמ' 11.

רישום המקור ברשימה הביבליוגרפית: לוי-וינר, נעמי, "אני כמו ציפור שעוד לא עפה": סיפורי חיים של נשים דרוזיות שפנו להשכלה גבוהה", חיבור לשם קבלת התואר "דוקטור לפילוסופיה", האוניברסיטה העברית בירושלים, 2003.

הפניה ראשונה בהערות שוליים: ¹ Judith Aliza Hyman Rosenbaum, "Whose Bodies? Whose Selves? A History of American Women's Health Activism, 1968–Present", Ph.D. dissertation, Brown University, 2004, pp. 52–54.

ההפניה הבאה בהערות שוליים: ² Rosenbaum, "Whose Bodies?", p. 54.

רישום המקור ברשימה הביבליוגרפית: Rosenbaum, Judith Aliza Hyman, "Whose Bodies? Whose Selves? A History of American Women's Health Activism, 1968–Present", Ph.D. dissertation, Brown University, 2004.

מקורות קלאסיים

- 1 הפניה ראשונה בהערת שוליים: **הומרוס, אודיסאה**, שיר ראשון, שורות 1–5, תרגום מיוונית: אהרן שבתאי, תל אביב: שוקן, 2014, עמ' 25.
- 2 ההפניה הבאה בהערת שוליים: **הומרוס, אודיסאה**, שיר ראשון, שורה 1, עמ' 25.
- רישום המקור ברשימה הביבליוגרפית: **הומרוס, אודיסאה**, תרגום מיוונית: אהרן שבתאי, תל אביב: שוקן, 2014.
- 1 הפניה ראשונה בהערת שוליים: *The Iliad of Homer, Book 1, 53–83, Done into English* prose: Andrew Lang, Walter Leaf and Ernest Myers (revised ed.), London and New York: Macmillan and Co., 1892, p. 3
- 2 ההפניה הבאה בהערת שוליים: *The Iliad of Homer, Book 1, 53–83, p. 3*
- רישום המקור ברשימה הביבליוגרפית: *The Iliad of Homer, Book 1, 53–83, Done into English* prose: Andrew Lang, Walter Leaf and Ernest Myers (revised ed.), London and New York: Macmillan and Co., 1892.

ספרות רבנית (על פי שם מחבר)

- 1 הפניה ראשונה בהערת שוליים: **יהודה לוי, שער ז – התורה והחוכמות**, בתוך **שערי תלמוד תורה**, ירושלים: פלדהיים, תשמ"ב.
- 2 ההפניה הבאה בהערת שוליים: **לוי, שער ז – התורה והחוכמות**, עמ' קיא–קלב.
- רישום המקור ברשימה הביבליוגרפית: **לוי, יהודה, שער ז – התורה והחוכמות**, בתוך **שערי תלמוד תורה**, ירושלים: פלדהיים, תשמ"ב.

ספרות רבנית (על פי שם חיבור)

- 1 הפניה ראשונה בהערת שוליים: **אורות הקודש**, כרך א: חכמת הקודש, שער שני: הגיון הקודש, ירושלים: הוצאת מוסד הרב קוק, תשמ"ה, עמ' קע–קעא.
- 2 הפניה בהערת שוליים: **אורות הקודש**, א, שער שני: הגיון הקודש, קע.
- רישום המקור ברשימה הביבליוגרפית: **אורות הקודש**, כרכים א–ד, ירושלים: הוצאת מוסד הרב קוק, תשמ"ה.

היוצאים מן הכלל

כאמור, המקורות הבאים אינם נכתבים בשיטת ההפניות המקוצרות: ספרות המקרא, ספרות חז"ל, פירושים (הרמב"ם, קאסוטו), ספרות חיצונית, ספר הזוהר, הקוראן, הברית החדשה, תעודות, מכתבים ומסמכים מארכיונים, חיבורים בכתבי יד, מאמרים ורשימות מעיתונות יומית. מראי המקום למקורות אלה יופיעו במלואם בהערות השוליים. מקורות אלה לא ייכללו ברשימת המקורות.

תעודות, מכתבים ומסמכים מארכיונים

רישום המקור הארכיוני יופיע במלואו בהערות השוליים ולא ייכלל ברשימת המקורות.

- רישום המקור יהיה על פי הסדר הבא: שם המחבר או המחברת, שם המסמך, תאריך, שם הארכיון, מספר התיק. בהפניה הראשונה יופיע שם הארכיון במלואו ולאחר מכן יופיע שמו המקוצר בסוגריים. בהפניות הבאות יופיע רק השם המקוצר.

הפניה ראשונה בהערות שוליים: ¹ ארנה מאייר, "מי יעזור לקמץ בכוחות אדם?", 1934, הארכיון הציוני המרכזי (להלן אצ"מ), F49\2185-44.

ההפניה הבאה בהערות שוליים: ² מאייר, "מי יעזור" (אצ"מ).

חיבורים בכתבי יד

- רישום המקור יהיה על פי הסדר הבא: שם המחבר או המחברת, שם המסמך (ללא הדגשה, הטיה או מירכאות), תאריך, שם הארכיון, מספר התיק.

הפניה ראשונה בהערות שוליים: ¹ יצחק בן יעקב אלפסי, הלכות הרי"ף, סוכה, יח ע"א, שורות 24 "כי קא"–29 "מצ[וה]" (סימנים אלף לה-אלף לז), אוסף מ' גסטר, דף 27.

ההפניה הבאה בהערות שוליים: ² הלכות הרי"ף, סוכה, יח ע"א, שורה 24.

מאמרים ורשימות מעיתונות יומית

- רישום המאמר או הרשימה יהיה על פי הסדר הבא: שם המחבר או המחברת, שם המאמר או הרשימה בין מירכאות, שם העיתון בהדגשה, תאריך (עדיף בלועזית), עמודים ו/או הפניה לקישור אינטרנט.

הפניה ראשונה בהערות שוליים: ¹ אהרן ליכטנשטיין, "גם על כל הטוב שיכול לעשות ואינו עושה", הארץ (14.9.1994), עמ' ב/5.

ההפניה הבאה בהערות שוליים: ² ליכטנשטיין, "גם על כל הטוב", עמ' ב/5.

ערכים מילוניים או לקסיקליים

- הפניה ראשונה בהערות שוליים: ¹ איתן בורשטיין, "אירוניה", **לקסיקון לתרבות הקלאסית: אלים, אישים, מושגים ואתרים**, PERTINAX הוצאה לאור, 2015, עמ' 86–87.
- ההפניה הבאה בהערות שוליים: ² בורשטיין, "אירוניה", עמ' 86–87.
- הפניה ראשונה בהערות שוליים: ¹ "face", *Oxford Student's Dictionary for Hebrew Speakers*, Tel Aviv: Kernerman-Lonnie Kahn, 1986, p. 274.
- ההפניה הבאה בהערות שוליים: ² "face", *Oxford Student's Dictionary*, p. 274.

ספרות המקרא

- שמות ספרי המקרא יופיעו במלואם.
דוגמה: דברי הימים ולא דבה"י.
- מספר הפרק יצוין באותיות ומספרי הפסוקים בספרות, ללא גרש או גרשיים, עם פסיק המפריד ביניהם.
דוגמה: מלכים ב ג, 2–13.
- הפניה לכמה פסוקים באותו פרק תיכתב כך: שמות ו, 1–3; 12.
- הפניה לכמה פרקים באותו ספר תיכתב כך: תהילים ק; קיב; קיג.

ספרות חז"ל

- משנה – סדר הכתיבה: שם הסדר, שם המסכת, פרק, הלכה.
דוגמה: משנה, נזיקין, אבות, ג, א.
- תלמוד ירושלמי – סדר הכתיבה: ירושלמי, שם המסכת ומספר פרק, מספר הלכה, מספר דף, מספר עמודה.
דוגמה: ירושלמי, שבת ג, א, כב, א–ב.
- תלמוד בבלי – סדר הכתיבה: בבלי, שם המסכת ומספר דף, מספר עמוד.
דוגמה: בבלי, בבא מציעא א, עב.
- מדרשים ותוספתא – ראשית מציינים את מראה המקום על פי הגישה המסורתית. לאחר מכן מציינים בין סוגריים את מראה המקום על פי המהדורה שבה משתמשים.
דוגמה: דברים רבה יח, 6 (מהדורת ליברמן, עמ' 17).
דוגמה: תוספתא, פסחים א, 1 (מהדורת צוקרמנדל, עמ' 154).

פירושים לתנ"ך

- רש"י על שמות ו, 12.
- רשב"ם על דברים ד, 1–3 (מהדורת דוד ראזין, ברעסלויא, 1882).

הרמב"ם

- ראשית מציינים את מראה המקום על פי הגישה המסורתית (שם הספר פרק, מס' פסוק). לאחר מכן מציינים בין סוגריים את מראה המקום על פי המהדורה שבה משתמשים (המהדורה, העיר והשנה).
- **דוגמה:** רמב"ם, מורה נבוכים מט, 1 (מהדורת מיכאל שוורץ, תל אביב, 2003).

ספרות חיצונית

- חכמת שלמה א א, ו, תרגום: יצחק זעקיל פרענקיל, ורשה, 1885.

ספר הזוהר

- זוהר, חלק א (בראשית), טו א/ב.

הקוראן

- בהפניה לפסוק בקוראן, יש לציין את הסורה ואת מספרה (באות), ולאחר מכן יש לציין את מספר הפסוק. יש לציין בין סוגריים באיזה תרגום משתמשים.
- **דוגמה:** סורה א, 8 (תרגום רובין, 2016).

הברית החדשה

- בהפניה לפסוק בברית החדשה, יש לציין את שם הספר, מספר הפרק (באות) ומספר הפסוק. בין הפרק לפסוק יפרידו נקודתיים. יש לציין בין סוגריים באיזה תרגום משתמשים.
- **דוגמה:** האגרת אל העברים, א: 5–7 (תרגום החברה לכתבי הקודש בישראל, 1991).